

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2015|070 VAN 3 DECEMBER 2015

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS STADSGEZICHT VAN HET HOGESCHOOLPLEIN TE LEUVEN,
NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 6 NOVEMBER
2015

*De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 3 december 2015
volgende advies uit:*

1. De VCOE ontving op 6 november 2015 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming van het Hogeschoolplein in Leuven. Het betreft de bescherming als stadsgezicht van het centrale grasveld met bomen, inclusief standbeeld en omringend plantsoen en het omlappende straattracté met bebouwing. De bescherming voorziet ook in de afbakening van een overgangszone tussen het te beschermen stadsgezicht en het als monument beschermde Sint-Annacollege.

De VCOE vindt het positief dat een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.

2. De commissie erkent de erfgoedwaarden van het Hogeschoolplein te Leuven. Het Hogeschoolplein werd begin 19de eeuw aangelegd in het kader van een stadsvernieuwingsproject. Hiertoe werden verschillende gebouwen gesloopt. De vrijgekomen ruimte werd volgens de toenmalige mode ingericht met een centraal gelegen en met bomen omzoomd grasveld. Aan de oost- en zuidzijde van het plein werd de 18de -eeuwse classicistische bebouwing behouden. Hier situeren zich onder andere het Paus Adrianus VI-college en Maria Theresiacollege. Aan de west- en noordzijde van het plein werden in de 19de en 20ste eeuw nieuwbouwwoningen opgetrokken in neoclassicistische stijl. De historisch gegroeide architectuur van het plein en de omliggende bebouwing is doorheen de jaren goed bewaard gebleven. De commissie erkent de hoge authenticiteit en de ensemblewaarde van het plein.

De commissie ondersteunt aldus artikel 1 van het ministerieel besluit waarin de bescherming van het Hogeschoolplein als stadsgezicht met bijhorende overgangszone wordt vastgelegd.

3. Wat betreft de afbakening merkt de commissie in de eerste plaats op dat het afbakeningsplan zowel kadastrale als administratieve perceelgrenzen aangeeft. Voor sommige gebouwen wordt de afbakening gebaseerd op de kadastrale percelen terwijl in andere gevallen en voor de overgangszone de administratieve perceelgrenzen worden gevolgd. Het is voor de commissie onduidelijk wat de reden voor deze werkwijze is. De commissie wijst er bovendien op dat het afbakeningsplan hierdoor moeilijk leesbaar is.

Hierbij aansluitend merkt de commissie op dat de kadastrale (of administratieve) percelen van het Pauscollege, het Maria-Theresiacollege en het pand te Hogeschoolplein 15 slechts gedeeltelijk worden opgenomen in de afbakening. De commissie vraagt de voorgestelde afbakening van deze panden bijkomend te motiveren of deze naar analogie met de andere betrokken percelen uit te breiden naar het volledige kadastrale perceel.

Tevens merkt de commissie op dat het Pauscollege en het Maria-Theresiacollege reeds beschermd zijn als monument.¹ Het is onduidelijk in welke mate beide beschermingen op elkaar afgestemd zijn. De commissie merkt op dat beide gebouwen niet als monument zijn aangeduid op het omgevingsplan.

De commissie wenst te wijzen op de minderwaardige architectuur van het pand te Standonckstraat 6. Dit hoekhuis, daterend uit de jaren 1960, heeft volgens de commissie onvoldoende architecturale waarde om op gelijkaardige wijze als de overige panden in de bescherming te worden meegenomen. De commissie vraagt dan ook dit pand in het beschermingsbesluit en het inhoudelijke dossier als een minwaarde, eerder dan een meerwaarde te omschrijven. De opname van het pand in het stadsgezicht mag de toekomstige vervanging door een eigentijdse kwaliteitsvolle architectuur die past binnen de context van het stadsgezicht niet in de weg staan.

De commissie merkt tot slot op dat volgens het afbakeningsplan en het omgevingsplan centraal op het plein een T-vormige constructie zou staan. Een dergelijke constructie lijkt evenwel niet aanwezig te zijn.

4. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de stedenbouwkundige waarde die de bescherming verantwoordt en beschrijft uitvoering de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die het stadsgezicht typeren.
5. De beheersdoelstellingen voor het te beschermen stadsgezicht zijn opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. De commissie is van oordeel dat de voorgestelde beheersvisie te zeer uitgaat van een statische benadering en het evolutief karakter van deze waardevolle stedelijke plek tegelijk ontkent en in de toekomst onmogelijk maakt. De beheersdoelstellingen richten zich dan ook best op - en beperken zich tot - de ensemblewaarde, de stedenbouwkundige structuur met een open en beboomd plein als stedelijke ontmoetingsplek en (neo-) classicistische vormtaal en gabariet van de bebouwing langsheen de pleinwanden, met bijzondere aandacht voor gevelafwerking, schrijnwerk en decoratie.

De commissie meent dat met de eerste aanbeveling meer genuanceerd moet worden omgegaan. Hierin wordt aanbevolen bijna alle panden die grenzen aan het Hogeschoolplein (opnieuw) van een bleek geschilderde, gladde pleisterlaag te voorzien. De commissie wijst op de omvang van de gevraagde ingreep. De fotoregistratie leert dat het gaat om meterslange gevels van twee tot drie bouwlagen hoog die vandaag quasi allemaal onbepleisterd zijn. Daarnaast wenst de commissie te benadrukken dat het huidige uitzicht van het plein niet het resultaat is van een globaal project maar wel van verschillende initiatieven doorheen de 19de en 20ste eeuw. Het wijzigen van de huidige gevels volgens de 19de eeuwse stijlvoorschriften houdt volgens de commissie een ontkenning in van dit evolutief karakter van het plein. De huidige onbepleisterde toestand van de gevels doet volgens de commissie ook geen afbreuk aan de stedenbouwkundige waarde en de harmonieuze uitstraling van het geheel. Het oorspronkelijke concept van het Hogeschoolplein blijft ondanks hedendaagse aanpassingen duidelijk herkenbaar. De commissie stelt dan ook voor om de lijst met aanbevelingen te beperken tot vier, met name:

1° het herstel van decoratieve elementen zoals stucomlijstingen, kordons, klossen, consoles,

---

¹ Besluit van 5 januari 1973 betreffende de bescherming als monument van het gebouwencomplex gelegen Sint-Michielsstraat 2 en Hogeschoolplein 3.

kroonlijsten,...;

2° het opwaarderen en toegankelijk maken van de groene centrale ruimte, met het oog op haar rol als ontmoetingsruimte;

3° het opwaarderen, uniformiseren en aanpassen van de straatverhardingen;

4° het regelmatig en deskundig kandelabereren van de kastanjabomen.

6. De commissie vindt het positief dat het beschermingsbesluit in artikel 4 ingaat op de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het te beschermen dorpsgezicht. De commissie is van oordeel dat omzichtig dient omgegaan met het verbieden van handelingen in een beschermd stadsgezicht. Daarom wordt voorgesteld om, refererend naar de voorgestelde beheersdoelstellingen, de verbodsbepalingen te beperken tot de essentie. De commissie stelt voor volgende tekst op te nemen in het ministerieel besluit:

“Binnen de afbakening van het beschermde stadsgezicht is het verboden:

1° het uitzicht van de hierna vermelde panden te wijzigen qua gabarit, gevelordonnantie, materialen en detaillering, met uitzondering van aanpassingen in functie van het herstel van de oorspronkelijke ordonnantie, het oorspronkelijke uitzicht of de oorspronkelijke stedelijke voorschriften: 994K (Hogeschoolplein 1), 989R (Paus- en Maria-Theresiacollege), 957K (Hogeschoolplein 5), 958D (Hogeschoolplein 6), 959N (Hogeschoolplein 7), 933M (Hogeschoolplein 8), 933N (Hogeschoolplein 9-10), 934P (Hogeschoolplein 11), 936R (Hogeschoolplein 12), 936P (Hogeschoolplein 13), 932F (Hogeschoolplein 15);

2° de rooilijnen te wijzigen;”

7. Artikel 5 somt de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van de overgangszone op. De commissie ondersteunt deze voorschriften. De commissie staat positief tegenover de keuze een overgangszone vast te leggen als visueel-ruimtelijke verbinding tussen het stadsgezicht en het beschermde monument Sint-Annacollege.
8. Tot slot geeft artikel 6 een overzicht van de toelatingsplichtige handelingen binnen het te beschermen stadsgezicht. Ten eerste merkt de commissie op dat het beschermingsbesluit *“het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden”* toelatingsplichtig maakt. Artikel 6.2.5, 3° (e) van het Onroerenderfgoedbesluit voorziet hierbij nochtans een uitzondering wanneer het gaat om *“verkiezingspubliciteit en publiciteitsinrichtingen waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²”*. De commissie vraagt het weglaten van deze uitzondering te motiveren.
9. Wat betreft het beschermingsvoorstel merkt de commissie op dat een foto van het pand te Standonckstraat 6 ontbreekt in de fotoregistratie. Deze werd wel toegevoegd aan de fotoregistratie in bijlage bij het beschermingsbesluit.
10. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies voor de voorlopige bescherming van het Hogeschoolplein te Leuven.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt
Voorzitter